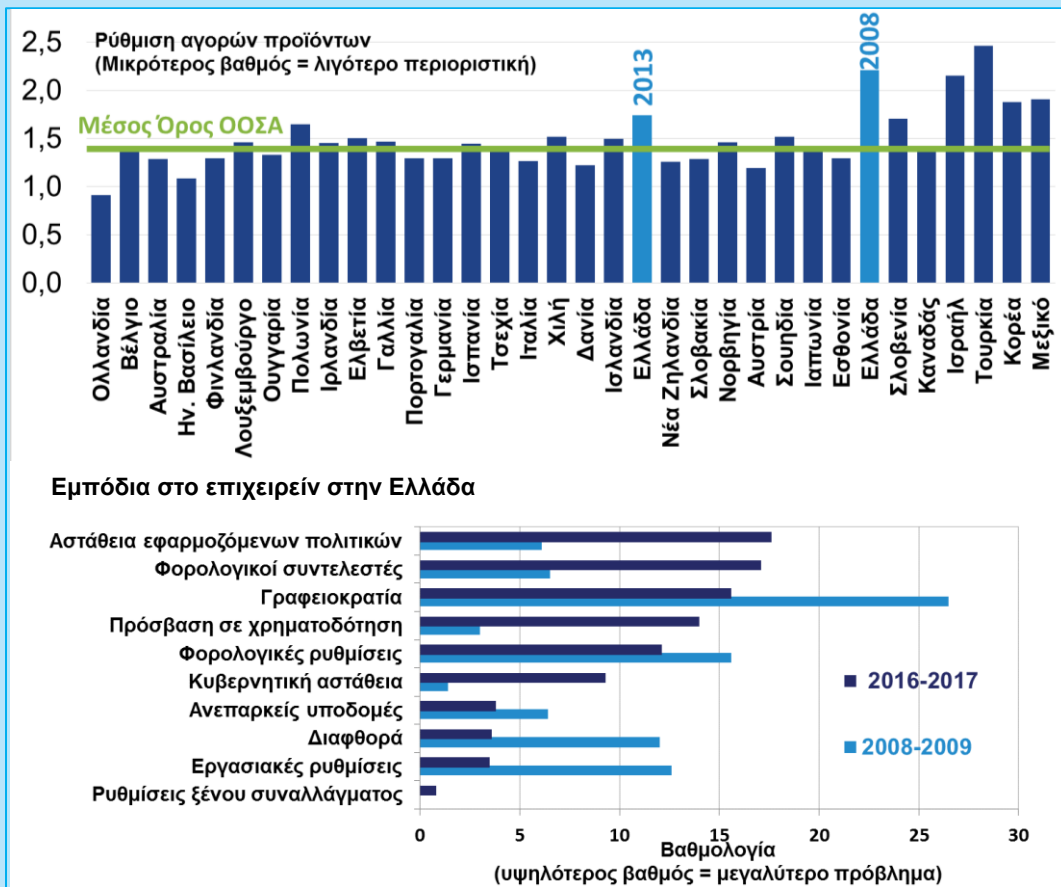

Υπερφορολόγηση και υπερρύθμιση, εμπόδια στην ευημερία της χώρας

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Η οικονομική πολιτική παλινδρομεί τα τελευταία χρόνια μεταξύ δύο αντίρροπων δυνάμεων, της δημοσιονομικής εξυγίανσης και προσαρμογής στην οικονομία της αγοράς από τη μια πλευρά, και της προσκόλλησης σε αναδιανεμητικές πρακτικές με ξεπερασμένα εργαλεία και αναλύσεις του κοινωνικού ζητήματος, από την άλλη. Το αποτέλεσμα είναι η ασάφεια σε στόχους, μέσα και αποτελέσματα, οι καθυστερήσεις στις μεταρρυθμίσεις, και οι μόνιμες αναταράξεις στις σχέσεις της χώρας με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Και όλα αυτά συμβαίνουν σε βάρος των αναπτυξιακών προοπτικών της Ελλάδας, που εξακολουθούν να είναι τεράστιες και αναξιοποίητες. Σε αυτό το πλαίσιο, η αποταμίευση των νοικοκυριών παραμένει αρνητική, εξασθενίζοντας τις επενδύσεις και τη δημιουργία νέων εισοδημάτων και θέσεων εργασίας. Και η κατάσταση αυτή θα διαιωνίζεται εάν δεν αλλάξει άρδην το καθεστώς υπερφορολόγησης και υπερρύθμισης της ιδιωτικής οικονομίας, που εμποδίζει την ανάδειξη των αρετών του Έλληνα επιχειρηματία και εργαζόμενου. Ενδιαφέροντα είναι τα σχετικά συμπεράσματα δύο πολύ αξιόλογων μελετών που παρουσιάζονται στο παρόν δελτίο.
- Βελτιώθηκε τον Δεκέμβριο το οικονομικό κλίμα, παρά την υπερφορολόγηση επιχειρήσεων και νοικοκυριών και την αβεβαιότητα για την ολοκλήρωση της 2^{ης} αξιολόγησης. Η καλή πορεία των εσόδων, ιδίως από ΦΠΑ και φόρο εισοδήματος, συνεχίστηκε τον Νοέμβριο, καθώς οι δαπάνες μισθοδοσίας αυξάνονται.

Ρύθμιση αγορών προϊόντων στις χώρες του ΟΟΣΑ και εμπόδια στο επιχειρείν στην Ελλάδα

(OECD, Product Market Regulation Database, 2013, World Economic Forum, Global Competitiveness Report 2016-2017)

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +30 211 500 6104

Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor

E: mmtsopoulos@sev.org.gr
T: +30 211 500 6157

Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor

E: printsipas@sev.org.gr
T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Με την ευγενική χορηγία:

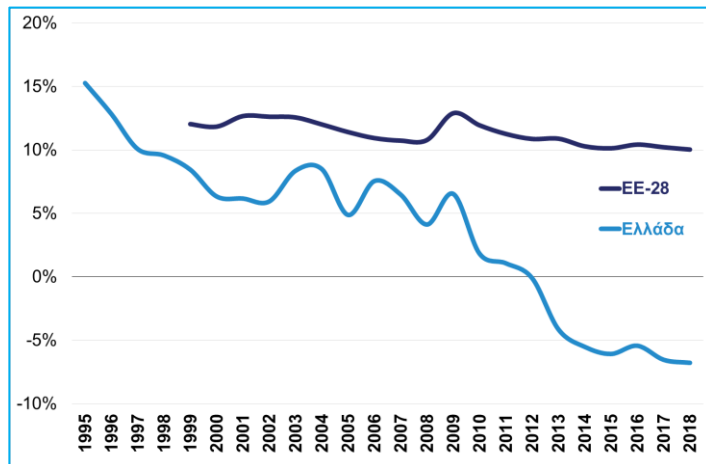

Γιατί η Ελλάδα παραμένει σε στασιμότητα

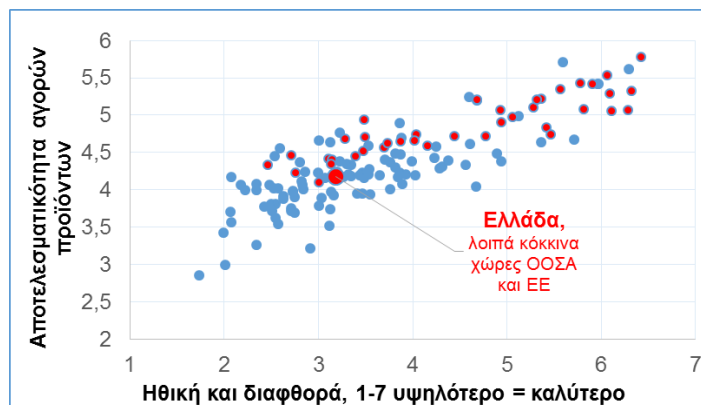
Έχοντας απωλέσει το ¼ περίπου του ΑΕΠ από το 2008 μέχρι σήμερα, η οικονομία βρίσκεται σε αναπτυξιακή στασιμότητα. Η ικανότητα πλέον των Ελλήνων να παράγουμε νέα εισοδήματα, νέες αποταμιεύσεις και νέο πλούτο έχει περιορισθεί. Και το χειρότερο είναι ότι τα νοικοκυριά έχουν αρνητικό ρυθμό ακαθάριστης αποταμίευσης (**Δ1**), καταναλώνουν δηλαδή περισσότερα απ' ό,τι τους επιτρέπει το εισόδημά τους, κυρίως μέσω ρευστοποίησης περιουσιακών στοιχείων. Αυτό συμβαίνει, βεβαίως, στο μέσο νοικοκυριό. Προφανώς, στα δύο άκρα, υπάρχουν νοικοκυριά που εξακολουθούν να αποταμιεύουν από το υψηλό εισόδημά τους και νοικοκυριά που απλώς περιορίζουν την κατανάλωσή τους στο ύψος του χαμηλού εισοδήματος που έχουν, οσοδήποτε μικρό και αν αυτό είναι. Το μέσο νοικοκυριό, πάντως, δεν τα βγάζει πια πέρα χωρίς ρευστοποίηση περιουσίας ή κοινωνικά βοηθήματα. Σε κάθε περίπτωση, η αποταμίευση και η αποθησαύριση περιουσίας είναι πλέον ένα μακρινό όνειρο για ένα πολύ μεγάλο τμήμα του πληθυσμού, και, συνεπώς, το σημερινό status quo δεν είναι βιώσιμο γιατί τα έτοιμα κάποτε θα τελειώσουν.

Στο πλαίσιο αυτό, η υπερφορολόγηση και η υπερρύθμιση (διάγραμμα μπροστινής σελίδας) της ελληνικής οικονομίας είναι συμπτώματα μιας κοινωνίας όπου κυριαρχεί η έλλειψη εμπιστοσύνης απέναντι στην οικονομία της αγοράς, όπως αναλύουν οι [Rafael Di Tella και Robert Mac Culloch](#). Στη σημαντική αυτή ανάλυση, παρατηρείται ότι σε φτωχές κυρίως χώρες, υπάρχει μια άνθιση περιορισμών στην επιχειρηματικότητα και κρατικής παρέμβασης στην οικονομία, και μία επικυριαρχία της αριστερής φρασεολογίας και ιδεοληψίας στην ανάλυση οικονομικών ζητημάτων. Τα φαινόμενα αυτά συνυπάρχουν, συνήθως, με εκτεταμένη διαφθορά που ωθεί τα άτομα να επιζητούν περιορισμούς στην οικονομική δραστηριότητα, παρόλο που αναγνωρίζεται ότι η υπερρύθμιση της οικονομίας μπορεί να οδηγήσει σε ακόμη μεγαλύτερη διαφθορά (**Δ02**). Σε περιόδους δε όξυνσης της διαφθοράς, παρατηρείται αύξηση του

Δ01. Ποσοστό αποταμίευσης νοικοκυριών (ακαθάριστη αποταμίευση ως % του ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος)
(AMECO, 2015 – προβλέψεις 2016 - 2018)

Δ02. Διαφθορά και αποτελεσματικότητα αγοράς προϊόντων
(World Economic Forum, Global Competitiveness Index 2016-17)

αισθήματος της οργής που νιώθουν οι ψηφοφόροι, και στροφή του εκλογικού σώματος προς ακραία πολιτικά κόμματα. Η εξήγηση που προβάλλεται στις χώρες αυτές είναι ότι, δεδομένης της ταύτισης των σκανδάλων με την επιχειρηματική τάξη, η στροφή προς υπερψήφιση ακραίων κομμάτων αντανακλά μία διάθεση τιμωρίας από τους ψηφοφόρους που συνδέεται με ασθενή δικαστικά συστήματα και αδράνεια στην απονομή δικαιοσύνης. Αυτό το φαινόμενο εκφράζεται, ενδεικτικά, μέσω της υψηλής, προοδευτικής και μη ανταποδοτικής φορολόγησης παραγωγικών δραστηριοτήτων όπως είναι οι επενδύσεις (**Δ03**). Παρ' όλο που οι συγγραφείς προσπαθούν να εξηγήσουν τι συμβαίνει σε φτωχές χώρες, η θεωρία που προβάλλουν φαίνεται να ισχύει και στην Ελλάδα, ιδίως μετά την φτωχοποίηση που

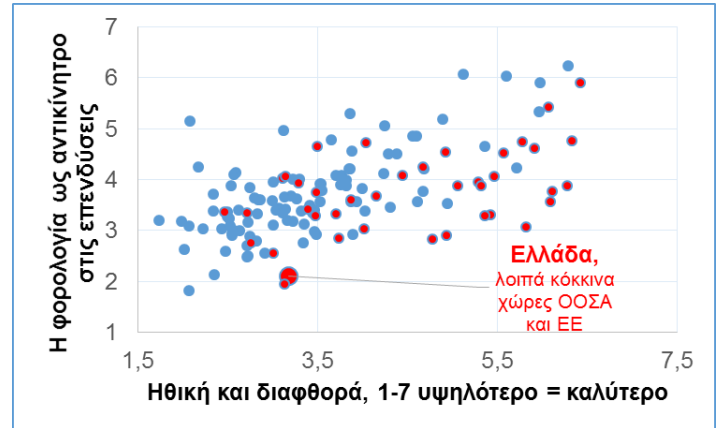

έφερε η παρατεταμένη και υψηλού κοινωνικού κόστους ύφεση στη διάρκεια της δημοσιονομικής προσαρμογής των Μνημονίων. Ο ελληνικός πληθυσμός, σε ένα μεγάλο τμήμα του, θεωρεί τα συμβαίνοντα, και εκφράζει αντίστοιχα την οργή του, ως αποτέλεσμα διαφθοράς (κάποιοι τα φάγανε τα περασμένα χρόνια και παραμένουν ατιμώρητοι). Παρόλο που η αλήθεια είναι πιο περίπλοκη, η άνοδος «αντισυστημικών» σχηματισμών στην εξουσία στην Ελλάδα μπορεί κάλλιστα να ερμηνευθεί από την παρατεταμένη περίοδο προσοδοθρίας που άνησε στη δεκαετία που προηγήθηκε της κρίσης.

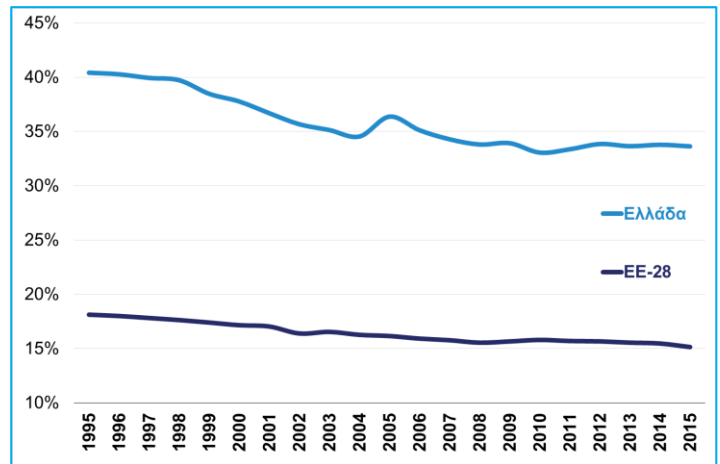
Σε μια άλλη εργασία, οι [Manuel Funke, Moritz Schularick και Christoph Trebesch](#) παρουσιάζουν εμπειρικά αποτελέσματα, αναλύοντας οικονομικές κρίσεις και εκλογικά αποτελέσματα από το 1870 μέχρι σήμερα σε 20 προηγμένες οικονομίες, που αποδεικνύουν ότι κόμματα της άκρας δεξιάς κεφαλαιοποιούν τα μεγαλύτερα κέρδη από μία κρίση, ιδίως εάν αυτή έχει χρηματοοικονομικό περιεχόμενο. Μία χρηματοοικονομική κρίση ερμηνεύεται ως απώρροια φαινομένων διαφθοράς και όξυνσης των κοινωνικών ανισοτήτων, ιδίως εάν η κρίση περιλαμβάνει κατάρρευση λόγω αδυναμίας εξυπηρέτησης του χρέους και συνακόλουθη διάσωση και προσαρμογή της οικονομίας. Παράλληλα, η χρηματοοικονομική κρίση φέρνει κατακερματισμό του πολιτικού συστήματος, αστάθεια και εν πολλοίς ακυβερνησία, που είναι εντονότερη τα πρώτα 5 χρόνια.

Οποιαδήποτε συσχέτιση των δύο ως ανωτέρω μελετών με τα συμβαίνοντα στην Ελλάδα δεν είναι, μάλλον, τυχαία. Το γεγονός ότι η σημερινή διακυβέρνηση της χώρας ασκείται από έναν συνασπισμό -μέχρι πρότινος μικρών- κομμάτων της αριστεράς και της δεξιάς, καθώς και το γεγονός ότι το τρίτο μεγαλύτερο κόμμα στην ελληνική βουλή θεωρείται από τα υπόλοιπα κόμματα ότι βρίσκεται εκτός του δημοκρατικού τόξου στα άκρα δεξιά του πολιτικού φάσματος, προσφέρει ισχυρές ενδείξεις για την ορθότητα των συμπερασμάτων των μελετών αυτών, ιδίως εάν ληφθεί υπόψη ότι η Ελλάδα συγκεντρώνει χαρακτηριστικά τόσο μιας προηγμένης-πλούσιας χώρας όσο και μιας χώρας με σοβαρή υστέρηση στη λειτουργία του κράτους, των θεσμών και

Δ03. Διαφθορά και φορολογία ως αντικίνητρο σε επενδύσεις (*World Economic Forum, Global Competitiveness Index 2016-17*)

Δ04. Ποσοστό αυτοαπασχολούμενων στο σύνολο της απασχόλησης (*Eurostat, Εθνικοί Λογαριασμοί 2015*)

της λειτουργίας των αγορών.

Το χειρότερο που συμβαίνει, όμως, είναι ότι η οικονομική πολιτική στη χώρα, λόγω και των Μνημονίων, υπόκειται στις ασυνέχειες δύο αντίρροπων δυνάμεων, εκείνες της προσαρμογής και της εμπάθυνσης στην οικονομία της αγοράς και εκείνες της προσκόλλησης σε αναδιανεμητικές πρακτικές, με τις κυβερνήσεις να παραμένουν έωλες και αναποφάσιστες, να καθυστερούν τις αξιολογήσεις, να τρενάρουν τις μεταρρυθμίσεις, κ.ο.κ. Σε κάθε περίπτωση, η ερμαφρόδιτη αυτή κατάσταση δεν βοηθά την οικονομία να ανακάμψει και την χώρα να αναπτυχθεί. Και το γεγονός ότι το 1/3 του εργατικού δυναμικού της χώρας δεν έχει ακόμη ενταχθεί στην μισθωτή εργασία (Δ04) σημαίνει υστέρηση στην

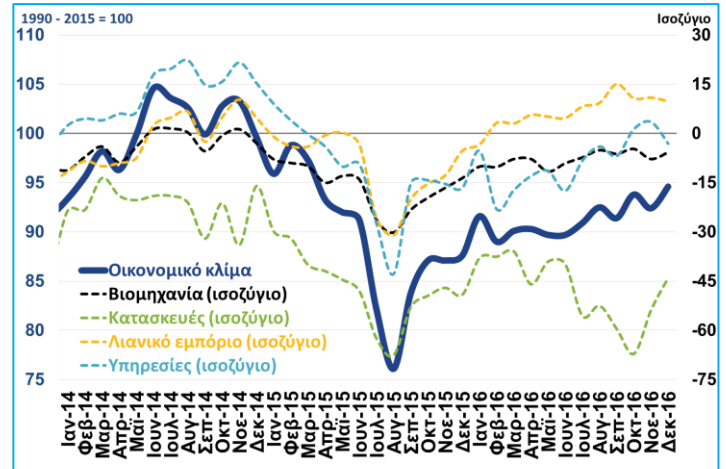
οργάνωση της οικονομίας της αγοράς και, εν πολλοίς αδυναμία καπιταλιστικής ανάπτυξης. Σύμφωνα με τον [Ricardo Hausmann](#), το ποσοστό της μισθωτής εργασίας στο σύνολο του εργατικού δυναμικού είναι θετικά σχετιζόμενο με την ανάπτυξη της οικονομίας. Στις ΗΠΑ, μόνον 1 στους 9 είναι αυτοαπασχολούμενος ενώ στην Ινδία 19 στους 20, στο Μεξικό 2 στους 3 και στο Περού 4 στους 5 (και στην Ελλάδα 1 στους 3). Το χαλινάρι στην ανάπτυξη του καπιταλισμού μέσω υπερφορολόγησης, υπεurrύθμισης κτλ. έχει συνέπειες. Μπορούμε να συνεχίσουμε να φυτοζωούμε στην Ελλάδα, διώχνοντας τις επενδύσεις, αλλά έτσι, δεν θα μπορέσουμε ποτέ να αναπτυχθούμε και να στηρίξουμε την οικονομία μας στις εσωτερικές διεργασίες αξιοποίησης της οικονομίας της αγοράς και όχι στον υπερδανεισμό, που ούτως ή άλλως δεν είναι πλέον στις επιλογές μας. Διότι η αναδιανομή του εισοδήματος που παράγεται αποκλειστικά από τους άλλους, χωρίς δανεικά, έχει πάντα ημερομηνία λήξης.

Οικονομικές εξελίξεις

Οικονομικό κλίμα: Περαιτέρω βελτίωση σημείωσε το οικονομικό κλίμα τον Δεκέμβριο του 2016, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΕ και του IOBE. Ο σχετικός δείκτης ανήλθε στις 94,6 μονάδες (από 92,4 τον προηγούμενο μήνα και 87,6 τον Δεκέμβριο του 2015), στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων 15 μηνών, ενισχύοντας την τάση ανάκαμψης που διαμορφώνεται από την μεγάλη υποχώρηση του Αυγούστου του 2015 και μετά (**Δ05**). Η βελτίωση επιτυγχάνεται παρά την υπερφορολόγηση επιχειρήσεων και νοικοκυριών και την αβεβαιότητα για την ολοκλήρωση της 2^{ης} αξιολόγησης.

Ειδικότερα, οι επιχειρηματικές προσδοκίες στη βιομηχανία εμφανίζονται ελαφρώς βελτιωμένες, κυρίως λόγω των βελτιωμένων προβλέψεων για τις εξαγωγές τους προσεχείς μήνες, όμως οι προβλέψεις για την πορεία της παραγωγής και της απασχόλησης επιδεινώνονται. Ανάλογη περίπτωση εικόνα καταγράφει και ο Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών στη μεταποίηση (PMI), ο οποίος παρουσίασε βελτίωση τον Δεκέμβριο, κινούμενος στις 49,3 μονάδες (από 48,3 τον προηγούμενο μήνα), ωστόσο παραμένει σε επίπεδο

Δ05. Δείκτης οικονομικού κλίματος και επιχειρηματικές προσδοκίες σε βασικούς τομείς (ΕΕ - DG ECFIN, IOBE, Δεκ. 2016)

που υποδηλώνει ύφεση (κάτω από 50 μονάδες).

Παράλληλα, στις κατασκευές καταγράφεται σημαντική βελτίωση των προσδοκιών, οι οποίες όμως παραμένουν σε πολύ χαμηλό επίπεδο, ενώ στο λιανικό εμπόριο οι θετικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις περιορίζονται ελαφρά, ενώ οι προβλέψεις για τους επόμενους μήνες βελτιώνονται, με το συνολικό ισοζύγιο θετικών – αρνητικών απαντήσεων να παραμένει σχεδόν αμετάβλητο. Αντίθετα, στις υπηρεσίες το κλίμα επιδεινώνεται, με τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων τόσο για την τρέχουσα κατάστασή τους, όσο και για την πορεία της ζήτησης το επόμενο διάστημα να χειροτερεύουν.

Από την πλευρά των καταναλωτών, ο δείκτης εμπιστοσύνης εξακολουθεί τον Δεκέμβριο του 2016 να βρίσκεται σε πολύ χαμηλό επίπεδο, παρά τη μικρή βελτίωση σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα (στις -64,4 μονάδες από -66,9), η οποία οφείλεται στη μικρή άμβλυση της απαισιοδοξίας για την γενική κατάσταση της χώρας και τις λιγότερο δυσμενείς προβλέψεις για την εξέλιξη της ανεργίας στο επόμενο 12μηνο.

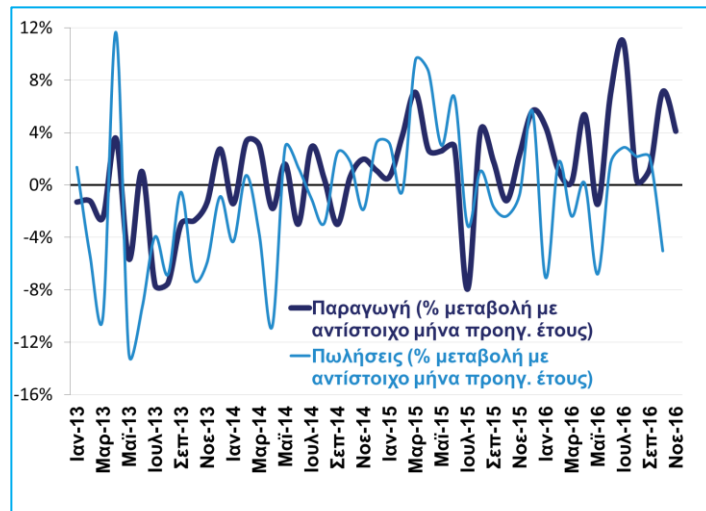

Βιομηχανική παραγωγή: Σε θετικό έδαφος παρέμεινε η μεταβολή της βιομηχανικής παραγωγής τον Νοέμβριο του 2016, με το σχετικό δείκτη στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών να καταγράφει άνοδο +4,1% (**Δ06**). Την ίδια ώρα, η παραγωγή ηλεκτρισμού εμφανίζει αύξηση +8%, ενώ στα ορυχεία – λατομεία σημειώθηκε πτώση -7,9%. Ειδικότερα στη μεταποίηση, στους 11 από τους 24 κλάδους ο δείκτης κινείται θετικά, ιδίως στα τρόφιμα (+3,8%), τα φάρμακα (+12,5%), τα βασικά μέταλλα (+26,1%) και τα μεταλλικά προϊόντα (+20,2%), ενώ μεγάλη πτώση σημειώθηκε στα είδη ένδυσης (-12,5%) και στα πλαστικά (-11,5%). Σε επίπεδο 11μήνου (Ιαν – Νοε), η παραγωγή στους περισσότερους κλάδους κινείται ανοδικά το 2016 σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα το 2015, με την παραγωγή στη μεταποίηση πλην καυσίμων να αυξάνεται κατά +3,7% (**Δ07**).

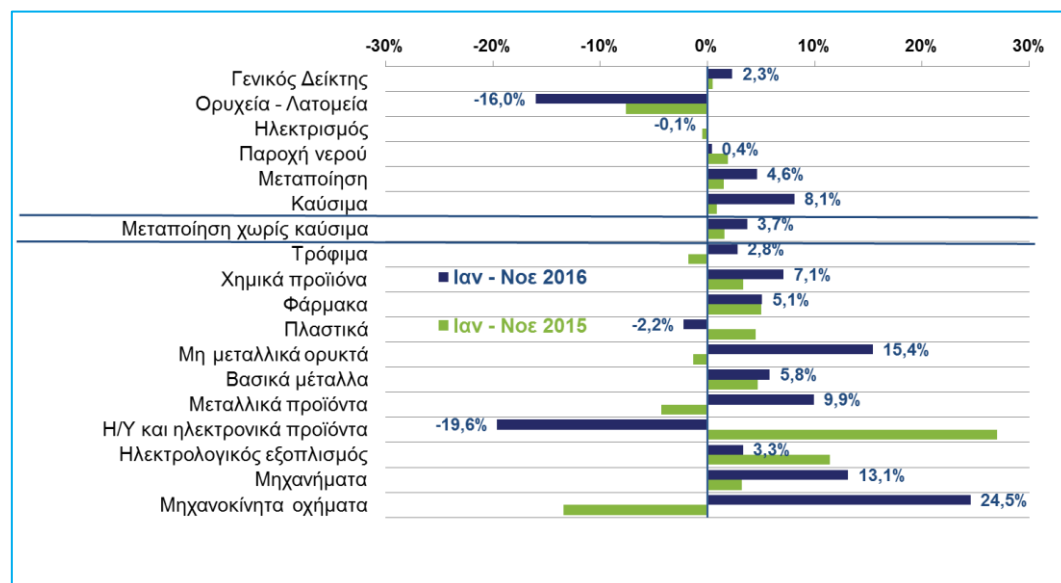
Εξαγωγές: Ανοδικά κινήθηκαν τον Νοέμβριο του 2016 οι εξαγωγές αγαθών πλην πετρελαιοειδών (+11,1%) για 5^ο συνεχόμενο μήνα, ενώ θετική ήταν και η μεταβολή των αντίστοιχων εισαγωγών (+1,2%), έπειτα από τη σημαντική υποχώρηση του Οκτωβρίου του 2016 (-11,7%). Σε σταθερές τιμές, τόσο οι εξαγωγές αγαθών πλην καυσίμων, όσο και οι αντίστοιχες εισαγωγές, σημείωσαν αύξηση τον Νοέμβριο του 2016 (+14% και +6% περίπου αντίστοιχα, **Δ08**), εμφανίζοντας τάση ανάκαμψης.

Συνολικά, κατά το διάστημα Ιαν – Νοε 2016, οι εξαγωγές αγαθών πλην καυσίμων εμφανίζουν αύξηση

Δ06. Βιομηχανική παραγωγή και πωλήσεις στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών
(ΕΛΣΤΑΤ, Νοε. 2016)

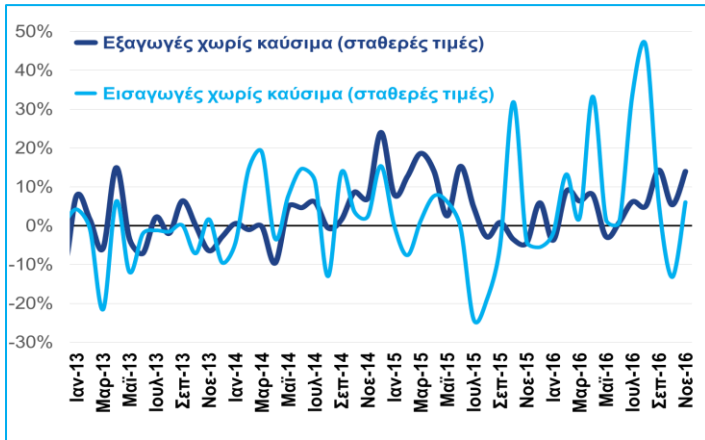
+2,2% σε τρέχουσες τιμές και +5,7% σε σταθερές τιμές (επιπλέον αύξησης +8,7% σε τρέχουσες και +5,7% σε σταθερές τιμές το διάστημα Ιαν – Νοε 2015 σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2014).

Δ07. Δείκτης βιομηχανικής παραγωγής κατά κλάδο
(ΕΛΣΤΑΤ, Νοε. 2016)

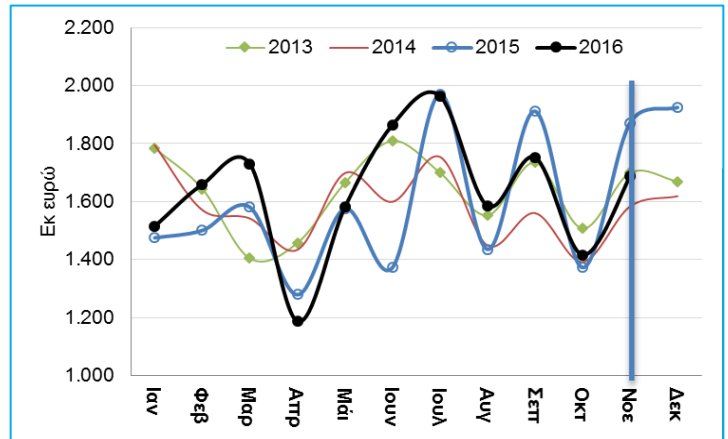

Δ08. Εξαγωγές και εισαγωγές αγαθών πλην καυσίμων σε σταθερές τιμές (ΕΛΣΤΑΤ, Νοε. 2016)

Εκτέλεση προϋπολογισμού: Η δημοσιοποίηση των στοιχείων για την πορεία της εκτέλεσης προϋπολογισμού σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης για το μήνα Νοέμβριο 2016 αποτυπώνει τη συνέχιση της αύξησης του πρωτογενούς πλεονάσματος, που πλέον έχει ανέλθει σε €6,4 δις (από €5 δις το Νοέμβριο 2016 και €6,1 δις τον Οκτώβριο 2016). Την εξέλιξη αυτή συνεχίζει να υποστηρίζει σε μεγάλο μέρος η σημαντική αύξηση στο 11μηνο του 2016 των εσόδων από φόρους σε €42,3 δις (εκ των οποίων τα €16,4 δις από άμεσους και τα €25,9 από έμμεσους) και που συγκρίνονται με τα έσοδα από φόρους €38,5 δις του 11μήνου 2015 (τα οποία πλέον εμφανίζονται αναθεωρημένα προς τα επάνω έναντι των αρχικών εκτιμήσεων του Νοεμβρίου 2015 που ήταν €37,85 δις.). Ειδικά το Νοέμβριο, τα έσοδα από ΦΠΑ ενίσχυσαν εκ νέου τη δυναμική τους, υπερβαίνοντας κατά €506 εκατ. τα έσοδα Νοεμβρίου 2015, και ανερχόμενα σε €1,75 δις. Επίσης, συνεχίζει να ξεπερνάει τις επιδόσεις του 2015 ο φόρος εισοδήματος, αν και η διαφορά με τον αντίστοιχο μήνα του 2015 υποχωρεί (διαφορά €121 εκατ. επί εσόδων Νοεμβρίου 2016 €1,51 δις, έναντι διαφοράς €398 εκατ. ανάμεσα στο Σεπτέμβριο 2016 και 2015 και €506 ανάμεσα στον Οκτώβριο 2016 και 2015) κυρίως λόγω της μεγάλης αύξησης των εσόδων Νοεμβρίου 2015. Τέλος, τα έσοδα από τον ΕΝΦΙΑ μετά τη μεγάλη αύξηση του Σεπτεμβρίου πλέον κινούνται σε επίπεδα παρεμφερή με πέρυσι, ενώ η μικτή εικόνα από τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης αποδυναμώνει λίγο μόνο αυτή τη συνολική εικόνα ενίσχυσης φορολογικών

Δ09. Έσοδα γενικής κυβέρνησης από ασφαλιστικές εισφορές (Υπουργείο Οικονομικών, Νοε. 2016)

Δ10. Επιλεγμένα μεγέθη φορέων γενικής κυβέρνησης (Υπουργείο Οικονομικών, Νοε. 2016)

	Ιανουάριος - Νοέμβριος		
€ εκατ.	2015	2016	Δ%
Νομικά πρόσωπα			
Ίδια έσοδα	2.196	2.597	18,3%
Μεταβιβάσεις (καθαρές)	3.068	4.328	41,1%
Δαπάνες	4.393	4.479	2,0%
Έλλειμμα (-) προ μεταβιβάσεων	-2.197	-1.881	-14,4%
Ασφαλιστικά ταμεία			
Ίδια έσοδα	17.420	18.258	4,8%
Μεταβιβάσεις (καθαρές)	13.734	15.763	14,8%
Δαπάνες	31.004	32.416	4,6%
Έλλειμμα (-) προ μεταβιβάσεων	-13.584	-14.157	4,2%
Τοπική αυτοδιοίκηση			
Ίδια έσοδα	2.012	2.111	4,9%
Μεταβιβάσεις (καθαρές)	3.248	3.537	8,9%
Δαπάνες	4.854	4.929	1,5%
Έλλειμμα (-) προ μεταβιβάσεων	-2.842	-2.818	-0,8%

εσόδων. Από την άλλη, η πορεία των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές εμφανίζει επίσης μια άνοδο (€17,94 δις στο 11μηνο του 2016 έναντι €17,35 δις στο 11μηνο του 2015), αλλά η τάση αυτή αποδυναμώνεται ειδικά από τον Οκτώβριο και ύστερα, κυρίως λόγω της μείωσης των εσόδων του ΟΑΕΕ την ώρα που τα έσοδα του ΙΚΑ συνεχίζουν να ενισχύονται σε συνέχεια της αύξησης των εισφορών αλλά και του θετικού ισοζυγίου απασχόλησης που καταγράφει και το ΕΡΓΑΝΗ έως και το μήνα Νοέμβριο. Οι εξελίξεις αυτές για την ώρα δεν απειλούν την αύξηση, σε σχέση με πέρυσι, των ιδίων εσόδων των ασφαλιστικών ταμείων (Δ09, Δ10), ενώ η εξομάλυνση της ενίσχυσης

ρευστότητας που είχε λάβει πέρυσι η κεντρική κυβέρνηση από φορείς της γενικής κυβέρνησης αποτυπώνεται κυρίως στην εξομάλυνση της ροής μεταβιβάσεων προς τους φορείς αυτούς.

Σε ό,τι αφορά τις δαπάνες, η μικρή πλέον αλλά εδραιωμένη για αρκετούς μήνες συγκράτηση των δαπανών για μισθούς και συντάξεις πρώην δημοσίων υπαλλήλων σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης δεν φαίνεται να μεταφέρεται στο επίπεδο της γενικής κυβέρνησης, όπου οι δαπάνες για αμοιβές προσωπικού ανέρχονται στο 11μηνο σε €14,34 δις (αντί €14,23 δις το 11μηνο του 2015), και ενώ οι δαπάνες για συντάξεις της γενικής κυβέρνησης (δηλαδή, κεντρικής κυβέρνησης για πρώην δημοσίου υπαλλήλους και των ταμείων για τους δικούς τους συνταξιούχους) υποχώρησαν από €28,85 δις στο 11μηνο 2015 σε €28,5 δις στο 11μηνο του 2016, αλλά η μείωση αυτή υπεραντιστάθμιστηκε από την αύξηση άλλων παροχών και ειδικά των παροχών ασθένειας κατά €760 εκατ.

Σε ό,τι αφορά τις ληξιπρόθεσμες οφειλές, οι νέες ληξιπρόθεσμες οφειλές του κράτους προς την αγορά

Δ11. Νέες ληξιπρόθεσμες οφειλές υπόχρεων προς εφορία και ασφαλιστικά ταμεία
(Α.Α.Δ.Ε., Νοε. 2016)

συνεχίζουν να υποχωρούν, περιοριζόμενες μαζί με τις εκκρεμείς επιστροφές φόρων σε αθροιστικά €5,6 το Νοέμβριο 2016, από αθροιστικά €7,4 δις τον Ιούνιο 2016 και €6,3 δις τον Οκτώβριο 2016. Επίσης, η δημιουργία νέων ληξιπρόθεσμων οφειλών ιδιωτών προς το κράτος, φορολογικών και μη, φαίνεται να έχει σταθεροποιηθεί επιστρέφοντας, μετά από μια πιο αισθητή αύξηση κατά τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβριο 2016, σε πιο ήπιους ρυθμούς αύξησης (€888 εκατ. το Νοέμβριο 2016, Διάγραμμα Δ11).

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ
€435 δισ.
72% συνόλου*

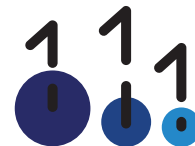
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ
€58 δισ.
44% συνόλου*

ΠΩΛΗΣΕΙΣ
€77 δισ.
46% συνόλου*

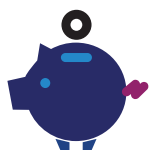
ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ
€2,4 δισ. **
44% κερδών***

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ
220.000

ΜΙΣΘΟΙ
€4,6 δισ.

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ
ΕΙΣΦΟΡΕΣ
€2 δισ.

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ
€1,6 δισ.

*Άθροισμα δημοσιευμένων ισολογισμών ΑΕ και ΕΠΕ

** Άθροισμα κερδών και ζημιών όλων των επιχειρήσεων

*** Φορολογητέα κέρδη κερδοφόρων επιχειρήσεων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει. Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων
και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα
Τ: 211 5006 000
F: 210 3222 929
E: info@sev.org.gr
www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation
of Enterprises

168, Avenue de Cortenberg
B-1000 Bruxelles
M: +32 (0) 494 46 95 24
E: sevbrussels@proximus.be

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

